

Turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri

DR. SEVGİN AKIŞ

I. GİRİŞ

Yeryüzünde giderek daha fazla ülkenin ekonomik kalkınma için turizme bel bağlaması, turizmin sağladığı ekonomik faydanın yanında, evsahibi durumunda olan ülkelerin turistik yörelerinin sosyal dokusu ve doğal çevresi üzerindeki etkilerinin de incelenmesini gündeme getirmiştir. Çünkü, turizmin geleneksel değerlerin değişimindeki rolünü ve giderek daha çok sayıda turiste hizmet verebilmek için tahrip edilen doğayı göz ardı ederek, turizmi sadece sağladığı döviz miktarı olarak değerlendirmenin yanlış olduğu, her geçen gün daha açık bir biçimde görülmektedir. Bu gelişime koşut olarak, evsahibi ülke halkının bir bütün olarak turizmi ve turisti nasıl değerlendirdiği, özellikle 80'li yıllardan başlayarak, turizm literatüründe sıkça tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizmin gelişimi ile yerli halkın turiste davranışı arasındaki ilişkiyi sistematik bir biçimde ele alan ilk makalelerden biri, Butler'in 1980 yılında yayınladığı ve çok ses getiren çalışmasıdır (Butler 1980, s. 5-12). Butler'in hipotezine göre, belli bir bölgeye gelen turist sayısı arttıkça (yani turizm geliştikçe), başlangıçta turistlere olağanüstü hoşgörülü davranan halk, giderek turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan uzun dönemde sağladığı fayda konusunda daha kuşkucu olmakta, ve bu yüzden turistlere olan tavrı da olumsuz yönde değişmektedir. Bunun nedeni, turizmin gelişiminden beklenen ekonomik fayda elde edilse bile, başlangıçta belki hiç hesap edilmeyen veya fazla önemsenmeyen sosyal ve çevresel maliyetlerin giderek öne çıkması, ve dolayısıyla halkın turistin gerçekten bir nimet olduğu konusunda kuşkuya kapılmasıdır. Sonuç olarak söz konusu bölgede turizm gerilemeye başlayacaktır.

Turizmin gelişimine koşut olarak, yerli halkın başlangıçta turiste gösterdiği arkadaşça ilginin belli bir aşamadan sonra

olumsuz bir tutuma dönüştüğü, ve bu noktadan itibaren turizmin o yörede gerilemeye başladığı görüşü Doxey (Doxey 1975, s. 195-198) ve Murphy nin (Murphy 1981, s. 189-195) geliştirdiği modellerde de ele alınmıştır. Genel olarak bu tür modelleri, yerli halkın reaksiyonunu çok basit bir çerçevede değerlendirdikleri için eleştirmek mümkün olmakla birlikte, sergilenen tavrı sistematik olarak göstermek açısından yararlı oldukları söylenebilir.

II. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı, turizm açısından farklı aşamalarda olan iki ayrı şehirde yaşayan insanların turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini nasıl değerlendirdiklerini anket formu dağıtarak saptamak ve elde edilen bulguları kullanarak, Butler ve diğerleri tarafından öne sürülen savı sınamaktır. Bu amaçla seçilen şehirlerin ilki Türkiye nin gözde turizm merkezlerinden Bodrum, diğeri ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti nin turizminde önemli bir yeri olan Gime dir.

Bilindiği gibi Bodrum, Türkiye nin güneybatısında, Ege kıyısında bir yerleşim merkezidir. Özellikle 1980 li yıllardan itibaren turizm açısından hızlı bir gelişim gösteren Bodrum ve çevresinde, 1995 yılı verilerine göre mevcut olan 680 konaklama tesisindeki (otel, motel ve pansiyon) toplam yatak kapasitesi 43,000 dir. Ayrıca, bölgedeki 121 adet değişik kooperatif bünyesinde toplam 18,900 konut bulunmaktadır (*). Kuzey Kıbrıs'ın incisi sayılan Gime ise, daha çok Türkiye'den gelen turistlerin ziyaret ettiği bir turizm merkezidir. Yabancı turistlerin çoğunluğunu İngiliz ve Almanlar oluşturmaktadır. Bölgedeki toplam turistik tesislerin sayısı 54, toplam yatak kapasitesi de 4,821 dir (KKTC 1996, s. 11). Bodrum Gime'ye kıyasla turizm bakımından daha gelişmiş olduğundan, Bodrum'luların tu-

(*) Bodrum Otelciler ve Pansiyoncular Demeği (BODER) tarafından sağlanan bilgiler

ABSTRACT

ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL IMPACTS OF TOURISM

This paper examines the perceptions of the residents of Bodrum and Gime on tourism development. Although Butler's hypothesis -that there will be an inverse relationship between the level of tourism development and perceived impacts for the worse on the social, economic and environmental position of the host community- is confirmed, a significant proportion of uncertain responses in the less developed area surveyed indicates that it will be more informative to conduct the same survey a couple years later.

Dr. Sevgin Akis, East Mediterranean University, Department of Economics, Gazimagusa,

Dr. Sevgin Akis, Doğu Akdeniz Üniversitesi Ekonomi Bölümünde öğretim üyesidir.

rizmin faydaları konusunda GİRME halkına göre daha şüpheli ve eleştirel olmaları beklenmektedir.

Araştırmanın ilk aşaması olarak, 1994 yılının Haziran sonu ve Temmuz başında GİRME de tesadüfi örneklemeyle seçilen yerli halktan 200 kişiye anket formu dağıtılmış, ve ardından, aynı yılın Ağustos ayında Bodrum da yine aynı yöntemle seçilen 200 kişiye aynı formlar verilerek saha çalışması tamamlanmıştır.

Optimal örnekleme hacmi belirlenirken, % 95 lik bir güven aralığı ve % 5 lik bir örnekleme hatası esas alınmıştır. Turizmin gelişimini genelde olumlu olarak değerlendiren kişilerin toplam nüfus içindeki oranını bilmek mümkün olmadığından, teorik olarak mümkün olabilecek en kötü durum, yani varyansın maksimum olduğu varsayılmıştır. Başka bir ifadeyle, halkın yarısının turizme olumlu, diğer yarısının ise olumsuz yaklaştığı varsayılmıştır. Bu parametreler veri alındığında örnekleme için gerekli olan eleman sayısı 400 civarındadır (Babbie 1989).

Dağıtılan anket formu iki bölümden oluşmuştur. İlk bölümde turizmin potansiyel ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini dile getiren beş cümle, yani toplam olarak üç grupta 15 cümle verilmiş ve ankete katılanlardan bu cümlelerle ilgili görüşlerini üç ayrı seçenek çerçevesinde (aynı fikirdeyim, ne ayrı fikirde ne de karşıyım, aynı fikirde değilim) belirtmeleri istenmiştir. 16. cümle, turizmin bölgeye sağladığı faydaların mı yoksa verdiği zararların mı daha fazla olduğunu saptamaya yönelik genel bir değerlendirmedir. Ankete katılanlardan yine üç ayrı seçenek çerçevesinde görüş belirtmeleri istenmiştir (Johnsdn ve Diğerleri 1994, s. 629-642).

Verilen yanıtlar üçlü Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu amaçla, olumsuz tavır belirten yanıtlara 1, tarafsız

yanıtlara 2, olumlu tavır belirten yanıtlara 3 puan verilmiştir. Dolayısıyla, olumlu bir görüşü (örneğin, turizm bölgemizde daha fazla yatırım ve harcama yapılmasını sağlamaktadır gibi) paylaştığını, veya olumsuz bir görüşü (örneğin, turizmdeki artış bölgemizdeki mal ve hizmetlerin pahalılaşmasına yol açmıştır gibi) paylaşmadığını belirten yanıtlara 3 puan verilmiştir. Bu durumda her grupta elde edilebilecek maksimum puan 15, minimum puan ise 5 tir.

Anket formunun ikinci bölümünde ise, araştırmaya katılanların kimliğini saptamaya yönelik (cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir seviyesi gibi) sorular sorulmuştur. Bu bölümde verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, örneklemin bileşimi şöyle özetlenebilir: Ankete katılanların kadın-erkek olarak dağılımı Bodrum da % 35 ve % 65 iken, GİRME de bu oran tam yarı yarıyadır. Her iki şehirde de ankete katılanların büyük bir çoğunluğunu (Bodrum da % 86, GİRME de % 72) 21-50 yaş arasındakiler oluşturmaktadır. Bodrum da verilen ankete katılanlar ortalama olarak 20 yıldan beri yörede yaşarken, aynı ortalama GİRME de 17 dir.

Örnekleme eğitim seviyesi açısından bakıldığında, çoğunluğu lise, yüksek okul veya üniversite mezunlarının oluşturduğu görülür (Bodrum da % 75.5, GİRME de % 60.5). Gelir guruplarına göre değerlendirildiğinde, aylık geliri 6-8 milyon TL arasında olanların oranı Bodrum da % 48.5, GİRME de % 44 tür. 18 milyon veya daha fazla aylık kazanç sahiplerinin oranı ise Bodrum da % 43, GİRME de % 36 dir.

III. BULGULAR

Turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileriyle ilgili sorulara verilen yanıtların medyan değerleri hesaplandığında, Tablo 1 de de görüldüğü gibi, turizmin ekonomik

Bu araştırmanın amacı, turizm açısından farklı aşamalarda olan iki ayrı şehirde insanların turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini nasıl değerlendirdiklerini sınımlamaktır.

TABLO 1: Turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileriyle ilgili sorulara verilen yanıtların medyan değerleri

ETKİ	EKONOMİK	SOSYAL	ÇEVRESEL
Bodrum	11.5	11	9
GİRME	11	13	13

TABLO 2: Turizmin ekonomik etkileri - Bodrum

Cümle	Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Turizmin bölgemizde daha fazla yatırım ve harcama yapılmasını sağlamaktadır.		184 (%92)	14 (%7)	2 (%1)	200 (%100)
2. Turistlerin bölgemizde yaptığı harcamalar nedeniyle hayat standartlarımız hızla artmaktadır.		168 (%84)	21 (%10.5)	11 (%5.5)	200 (%100)
3. Turizmdeki artış bölgemizdeki mal ve hizmetlerin pahalılaşmasına yol açmıştır		180 (%90)	16 (%8)	4 (%2)	200 (%100)
4. Turizm yerli halktan ziyade, bölgemizde yerleşmiş olan yabancılara iş alanağı sağlamaktadır.		79 (%39.5)	110 (%55)	11 (%5.5)	200 (%100)
5. Turizm yerli halktan ziyade, bölgemizde yerleşmiş olan yabancılara iş alanağı sağlamaktadır.		79 (%39.5)	110 (%55)	11 (%5.5)	200 (%100)

etkileri konusuna Bodrum halkının GİRME halkından daha olumlu yaklaştığı, fakat sosyal ve çevresel etkileri konusunda daha şüpheli davrandığı ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen bu değerlere, % 5 önem aralığında, medyan testi (Churchill 1979, s. 461-463) uygulandığında, Bodrum ve GİRME de yaşayan insanların turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine yaklaşımları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu görülür. [Hesaplanan ki-kare (X^2) değerleri sırayla 12.92, 76.09 ve 93.99, kritik ki-kare (X^2) değeri 5.991]

Aynı sonuca turizmin genel değerlendirilmesine yönelik 16. cümleye verilen

yanıtların oranına bakarak da ulaşmak mümkündür. Turizmin sağladığı faydaların zararlarından daha çok olduğuna inanılanların oranı Bodrum'da % 78 iken, bu oran GİRME'de % 93'e yükselmektedir. Başka bir deyişle, turizm GİRME'de henüz Bodrum daki aşamaya gelmediğinden, halkın turizmden beklentileri de daha olumludur. Her iki sonuç da Butler'in savını doğrulamaktadır.

a. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm bölgemizde daha fazla yatırım ve harcama yapılmasını sağlamaktadır görüşüne katılanların oranı hem Bodrum (% 92), hem de GİRME de (% 86) yüksektir.

TABLO 3: Turizmin ekonomik etkileri - GİRME

Cümle	Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Turizm bölgemizde daha fazla yatırım ve harcama yapılmasını sağlamaktadır.		172 (%86)	26 (%13)	2 (%1)	200 (%100)
2. Turistlerin bölgemizde yaptığı harcamalar nedeniyle hayat standartlarımız hızla artmaktadır.		122 (%61)	71 (%35.5)	7 (%3.5)	200 (%100)
3. Turizmdeki artış bölgemizdeki mal ve hizmetlerin pahalılaşmasına yol açmıştır		147 (%73.5)	50 (%25)	3 (%1.5)	200 (%100)
4. Turizm yerli halktan ziyade, bölgemizde yerleşmiş olan yabancılara iş alanağı sağlamaktadır.		47 (%23.5)	147 (%73.5)	6 (%3)	200 (%100)
5. Turizm yerli halktan ziyade, bölgemizde yerleşmiş olan yabancılara iş alanağı sağlamaktadır.		47 (%23.5)	147 (%73.5)	6 (%3)	200 (%100)

Araştırmamın ilk aşaması olarak, 1984 yılının Haziran sonu ve Temmuz başında GİRME'de ve aynı yılın Ağustos ayında da Bodrum'da tesadüfî örnekleme ile seçilen 200 kişiyle saha araştırması gerçekleştirilmiştir.

TABLO 4: Turizmin sosyal etkileri-Bodrum

Cümle \ Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Dünyanın değişik yerlerden gelen turistlerle birlikte olmak önemli bir tecrübedir.	177 (%88.5)	7 (%3.5)	16 (%8)	200 (%100)
2. Turizm bölgemizdeki spor ve dinlenme alanlarının artmasına yol açmıştır.	138 (%69)	55 (%27.5)	7 (%3.5)	200 (%100)
3. Çok para harcayan turistler bölgemizdeki hayat biçimini olumsuz yönde etkilemektedir.	91 (%45.5)	99 (%49.5)	10 (%5)	200 (%100)
4. Turizm geleneksel ve yöresel kültürümüzün bozulmasına yol açar.	78 (%39)	94 (%47)	28 (%14)	200 (%100)
5. Turizm yol açtığı kalabalık, gürültü vs'den ötürü bölge sakinlerinin hayatını olumsuz yönde etkiler.	118 (%59)	59 (%29.5)	23 (%11.5)	200 (%100)

Turistlerin bölgemizde yaptığı harcamalar nedeniyle hayat standardımız hızla artmaktadır cümlesiyle aynı fikirde olanların oranı ise Bodrum da % 84 iken, Gime de % 61 c düşmektedir. Buna karşılık, turizmin olumsuz ekonomik etkilerine işaret eden cümlelerle aynı fikirde olmayanların oranı, iki şehirde de turizmin ekonomik etkileriyle ilgili olumlu bir tavıra işaret edemeyecek kadar düşüktür. Her iki yöre halkı da en çok turizmin enflasyona yol açtığından şikayetçidirler (Bodrum'da % 90, Gime de % 73.5). Turizmin sadece küçük bir grup insana fayda sağladığı konusunda Bodrum halkının % 78 i kararsızdır. Kararsızların oranı Gime'de % 42.5 a düşerken, halkın % 56 sı bu görüşe ka-

tılmaktadır. Turizmin yerli halktan çok bölgede yerleşmiş olan yabancılara iş olanağı sağladığına inananların oranı Bodrum'da % 39.5, Gime'de ise % 23.5 tür. Bu konuda kararsız olanların oranı Bodrum da % 55 iken, Gime'de % 73.5'a yükselmektedir.

Her cümleye verilen yanıtlar tek tek ki-kare (X^2) testi yapılarak, % 5 önem aralığında sınındığında, birinci cümle dışında Bodrum ve Gime'liler arasındaki tutum farkının istatistiksel olarak önemli olduğu görülür.

b. Turizmin Sosyal Etkileri

Daha öncede de belirtildiği gibi, turizmin sosyal etkileri konusunda Bodrum

Dağıtılma anket formunun ilk bölümünde turizmin potansiyel ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini dile getiren beş cümle, yani toplam 15 cümle verilmiş; ve ankete katılanların bu cümlelerle ilgili görüşlerini belirtmelerini istenmiştir.

TABLO 5: Turizmin sosyal etkileri - Gime

Cümle \ Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Dünyanın değişik yerlerden gelen turistlerle birlikte olmak önemli bir tecrübedir.	191 (%95.5)	8 (%4)	1 (%0.5)	200 (%100)
2. Turizm bölgemizdeki spor ve dinlenme alanlarının artmasına yol açmıştır.	133 (%66.5)	63 (%31.5)	4 (%2)	200 (%100)
3. Çok para harcayan turistler bölgemizdeki hayat biçimini olumsuz yönde etkilemektedir.	54 (%27)	137 (%68.5)	9 (%4.5)	200 (%100)
4. Turizm geleneksel ve yöresel kültürümüzün bozulmasına yol açar.	26 (%13)	170 (%85)	4 (%2)	200 (%100)
5. Turizm yol açtığı kalabalık, gürültü vs'den ötürü bölge sakinlerinin hayatını olumsuz yönde etkiler.	21 (%10.5)	177 (%88.5)	2 (%1)	200 (%100)

TABLO 6: Turizmin potansiyel çevresel etkileri - Bodrum

Cümle	Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Turizmin gelişmesi bölgedeki tarihi yerlerin restorasyonunu ve doğal kaynakların korunmasını özendirir.		167 (%83.5)	30 (%15)	3 (%1.5)	200 (%100)
2. Turizm nedeniyle yollar ve halka yönelik diğer hizmetlerin kalitesi artar.		163 (%81.5)	34 (%17)	3 (%1.5)	200 (%100)
3. Turizm plajların, parkların, piknik alanlarının, vs. yerlerin istenmeyen ölçüde kalabalıklaşmasına yol açar.		141 (%70.5)	51 (%25.5)	8 (%4)	200 (%100)
4. Artan turist sayısı trafiğin sıkışmasına, gürültüye ve çevre kirliliğine yol açar		146 (%73)	53 (%21.5)	11 (%5.5)	200 (%100)
5. Oteller ve turistlere hizmet veren diğer tesislerin yapımı bölgemizin doğal yapısını bozmuştur.		170 (%85)	20 (%10)	10 (%5)	200 (%100)

halkı Gime halkına göre daha şüpheli bir tavır sergilemektedir. "Dünyanın değişik yerlerinden gelen turistlerle bir arada olmak önemli bir tecrübedir" diye düşünenlerin oranı Bodrum da % 88.5, Gime'de % 95.5'tür. "Turizm bölgemizdeki spor ve dinlenme alanlarının artmasına yol açmıştır" diyenler Bodrum'da % 69, Gime'de % 66.5 tur. İki yörede de ankete katılanların büyük bir çoğunluğu bu tür tesislerin arttığını kabul etmekle birlikte, yerli halktan çok turiste yönelik hizmet verildiğinden yakınmaktadır. Bodrum ve Gime'de yaşayanlar arasındaki görüş farklılığı, turizmin olumsuz etkilerini belirten cümlelerde ortaya çıkmaktadır. "Çok para harcayan turistler, insanlarımızı daha fazla tüketmeye özendirerek, bölgemizdeki hayat biçimini olumsuz yönde etkilemektedir" görüşünü benimseyenler Bodrum da % 45.5, Gime de % 39'dur. "Turizmin geleneksel kültürümüzü bozduğunu düşünenler" Bodrum'da % 39 iken, Gime'de % 13'tür. "Turizm yol açtığı kalabalık, gürültü, v.s. den ötürü bölge sakinlerinin hayatını olumsuz yönde etkiler" diyenler ise Bodrum'da % 59, Gime'de % 10.5 tür.

Bu bölümde dikkati çeken önemli bir nokta, turizmin olumsuz sosyal etkileriyle ilgili görüşlerde kararsız olanların oranının

Gime de çok yüksek olmasıdır. Bu durum, kararsız olanların turizmin olumlu sosyal etkileri konusunda kuşkucu oldukları ve zaman içinde turizmin gelişimine koşut olarak yaşanan olumsuzluklar arttıkça turizme karşı bir tavır sergileyecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Bu bölümde de, her cümleye verilen yanıtlar, tek tek ki-kare (X^2) testi yapılarak, % 5 önem aralığında sınılandığında, ikinci cümle dışında Bodrum ve Gime liler arasındaki tutum farkının istatistiksel olarak önemli olduğu görülür.

c. Turizmin Çevresel Etkileri

Bodrum ve Gime halkları arasındaki en belirgin tutum farklılığı turizmin çevresel etkilerinde görülmektedir. Bodrum'lular turizmin doğal çevreyi bozduğuna Gime'lilerden daha fazla inanmaktadır. "Turizmin gelişmesi bölgedeki tarihi yerlerin restorasyonunu ve doğal kaynakların korunmasını özendirir" cümlesiyle aynı fikirde olanların oranı hem Bodrum da (% 83.5), hem de Gime'de (% 92) yüksek olmakla birlikte, uygulamada restorasyon ve korumacılığın yeterli olmadığı belirtilmiştir. "Turizm nedeniyle yollar ve halka yönelik diğer hizmetlerin kalitesinin arttığına" inananların oranı Bodrum'da (% 81.5) Gime'dekinden (%66.5) daha yük-

Bodrum ve Gime halkları arasındaki en belirgin fark, turizmin çevresel etkilerinde görülmektedir; Bodrum'lular turizmin çevreyi bozduğuna Gime'lilerden daha fazla inanmaktadır.

TABLO 6: Turizmin potansiyel çevresel etkileri - Gime

Cümle	Tutum	Aynı fikirdeyim	Ne aynı fikirdeyim ne de değilim	Aynı fikirde değilim	Toplam
1. Turizmin gelişmesi bölgedeki tarihi yerlerin restorasyonunu ve doğal kaynakların korunmasını özendirir.		184 (%92)	16 (%8)	- -	200 (%100)
2. Turizm nedeniyle yollar ve halka yönelik diğer hizmetlerin kalitesi artar.		133 (%66.5)	66 (%33)	1 (%5)	200 (%100)
3. Turizm plajların, parkların, piknik alanlarının, vs. yerlerin istenmeyen ölçüde kalabalıklaşmasına yol açar.		66 (%33)	128 (%64)	6 (%3)	200 (%100)
4. Artan turist sayısı trafiğin sıkışmasına, gürültüye ve çevre kirliliğine yol açar		44 (%22)	154 (%77)	2 (%1)	200 (%100)
5. Oteller ve turistlere hizmet veren diğer tesislerin yapımı bölgemizin doğal yapısını bozmuştur.		95 (%47.5)	98 (%49)	7 (%3.5)	200 (%100)

sektir. Turizmin olumsuz çevresel etkilerine işaret eden cümlelere gelindiğinde, Bodrum luların Gime'lilere kıyasla neredeyse iki katı daha fazla bir oranda aynı fikirde oldukları görülmektedir. "Turizmin aşırı kalabalığa yol açtığına" inananların oranı Bodrum'da % 70.5 iken, Gime'de % 33; "artan turist sayısının trafiğin sıkışmasına, gürültüye ve çevre kirliliğine neden olduğunu düşünenler" Bodrum'da % 73, Gime'de ise % 22 dir. Son olarak, otel v.s. gibi turistik tesislerin bölgenin doğal dokusunu bozduğunu düşünenler Bodrum'da % 85 oranındayken, Gime'de bu oran % 47.5 tur. Turizmin olumsuz çevresel etkileri konusunda kararsız olanların oranının Gime'de yüksek oluşu ise, turizmin henüz bu şehirde Bodrum'daki kadar doğayı bozmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Turizmin çevresel etkileriyle ilgili cümlelere verilen yanıtlar tek tek ki-kare (c2) testi yapılarak, % 5 önem aralığında sınındığında, Bodrum ve Gime liler arasındaki tutum farkının istatistiksel olarak önemli olduğu görülür.

IV. SONUÇ

Butler'ın, belli bir yörede turizmin gelişimiyle ters orantılı olarak, halkın bu sektörden beklediği ekonomik, sosyal ve çevresel faydanın azalacağı yönündeki

savı, Bodrum ve Gime gibi turizm açısından iki ayrı aşamada bulunan şehirde yapılan araştırmanın sonuçlarıyla büyük ölçüde tutarlıdır. Ancak, turizm açısından yeterince gelişmemiş olan Gime'de halkın belli bir yüzdesinin sergilediği kararsız tutum, Butler'ın savının daha sağlıklı bir sınaması için aynı saha araştırmasının belli bir süre sonra (örneğin beş yıl) yeniden yapılmasını gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

BABBIE, E., The Practice of Social Research, Wadsworth, Belmont, California, 1989, Appendix G.

BUTLER, R. W., The Concept of A Tourist Area Cycle of Evolution Implications For Management Resources , Canadian Geographer, 1980, Vol. 24, No. 1.

CHURCHILL, G. A., Marketing Research: Methodological Foundations, The Dryden Press, Second Edition, 1979.

DOXEY, V., A Causation Theory of Visitor-Resident Irritants : Methodology and Research Inferences , Proceedings of the 6th Annual Conference of The Travel Research Association, San Diego, 1975.

JOHNSON, J., SNEPENG, D. J. and AKIŞ, S., Residents Perceptions of Tourism Development , Annals of Tourism Research, 1994, Vol. 21, No. 3.

MURPHY, P., Community Attitudes to Tourism , International Journal of Tourism Management, 1981, Vol. 2, No. 3.

KKTC, Turizm İstatistikleri, 1995, Turizm Planlama Dairesi, Lefkoşa, 1996.

Turizmin ekonomik etkileri konusunda Bodrum halkının Gime halkından daha olumlu yaklaştığı, fakat sosyal ve çevresel etkileri konusunda daha şüpheli davrandığı ortaya çıkmıştır.